

Wyrok z dnia 13 stycznia 1998 r.

II UKN 433/97

Pomoc w pracach przy prowadzeniu gospodarstwa rolnego rodziców świadczona podczas wakacji przez dziecko uczęszczające do szkoły ponadpodstawowej nie jest pracą w gospodarstwie rolnym w rozumieniu art. 13 ust. 1 ustawy z dnia 14 grudnia 1982 r. o zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin (Dz.U. Nr 40, poz. 267 ze zm.):

Przewodniczący SSN: Teresa Romer, Sędziowie SN: Maria Mańkowska, Maria Tyszel (sprawozdawca).

Sąd Najwyższy, po rozpoznaniu w dniu 13 stycznia 1998 r. sprawy z wniosku Józefa O. przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych-Oddziałowi w S. o zwrot nienależnego świadczenia; wcześniejszą emeryturę, na skutek kasacji wnioskodawcy od wyroku Sądu Apelacyjnego-Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Lublinie z dnia 8 lipca 1997 r. [...]

o d d a l i ł kasację.

U z a s a d n i e n i e

Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział I w S. decyzjami z dnia 27 czerwca i 13 lipca 1995 r. wstrzymał Józefowi O. dalszą wypłatę emerytury wypłacanej na podstawie rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 26 stycznia 1990 r. w sprawie wcześniejszych emerytur dla pracowników zwalnianych z pracy z przyczyn dotyczących zakładów pracy... (Dz. U. Nr 4, poz. 27), a nadto zobowiązał go do zwrotu nienależnie pobranego świadczenia, ponieważ jak wykazała kontrola, Józef O. nie posiada wymaganego okresu 40 lat zatrudnienia, nie było więc podstaw do przyznania wcześniejszej emerytury.

Odwołanie od powyższych decyzji złożył wnioskodawca podnosząc, iż w la-

tach 1952-55, podczas nauki w szkole, pomagał rodzicom w pracach w gospodarstwie rolnym, pracując w dni wolne od nauki. Zdaniem wnioskodawcy, skoro świadczenie było przyznane, to brak jest obecnie podstaw do jego odebrania.

Sąd Wojewódzki-Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Lublinie wyrokiem z dnia 28 marca 1997 r. [...], oddalił odwołanie. W uzasadnieniu wyroku Sąd podniósł, że wnioskodawca, nie posiadając wymaganego okresu 40 lat zatrudnienia nie jest uprawniony do otrzymania wcześniejszej emerytury na podstawie powołanego rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 26 stycznia 1990 r. a dorywcza praca podczas wakacji nie może być traktowana na równi z zatrudnieniem.

Apelację od tego wyroku złożył wnioskodawca. Zarzucając naruszenie prawa materialnego oraz przepisów postępowania cywilnego, wnosił o uchylenie zaskarżonego wyroku, i przyznanie prawa do emerytury, ewentualnie o przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania. W uzasadnieniu skarżący twierdził, że w okresie nauki w szkole ponadpodstawowej pracował w gospodarstwie rolnym rodziców w czasie wakacji oraz wykonywał prace rolne w ramach praktyk, co również jego zdaniem podlega zaliczeniu do okresu zatrudnienia.

Sąd Apelacyjny-Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Lublinie wyrokiem z dnia 8 lipca 1997 r. [...] oddalił apelację wnioskodawcy, dzieląc zarówno ustalenia poczynione przez Sąd pierwszej instancji, jak i wskazaną podstawę prawną.

W kasacji, wniesionej od tego wyroku, jako jej podstawy wskazano: "1) naruszenie prawa materialnego a w szczególności § 1 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 26 stycznia 1990 r. w sprawie wcześniejszych emerytur dla pracowników zwalnianych z pracy z przyczyn dotyczących zakładów pracy przez błędną jego wykładnię w związku z nieprawidłową interpretacją użytego w powołanej normie prawnej pojęcia okresu zatrudnienia; 2) błąd w ustaleniach faktycznych Sądu II-ej instancji będący wynikiem naruszenia przepisów postępowania a w szczególności art. 224 § 1 KPC polegającego na uznaniu sprawy za dostatecznie wyjaśnioną w sytuacji, gdy nie zostało wyczerpująco przeprowadzone postępowanie dowodowe w zakresie istotnych dla sprawy okoliczności a dotyczących wykonywania przez Józefa O. pracy w gospodarstwie rolnym rodziców w latach od 1 stycznia 1952 do 15 stycznia 1995 r." Pełnomocnik wnioskodawcy wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku oraz wyroku Sądu Wojewódzkiego w Lublinie z dnia 28 marca 1997

r. [...] i przekazanie sprawy Sądowi I-szej instancji do ponownego rozpoznania.

Rozpoznając sprawę w granicach kasacji Sąd Najwyższy wziął pod uwagę, co następuje:

Zarzucając zaskarżonemu wyrokowi naruszenie przepisu § 1 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 26 stycznia 1990 r. w sprawie wcześniejszych emerytur dla pracowników zwalnianych z pracy z przyczyn dotyczących zakładów pracy (Dz. U. Nr 4 poz. 27), zwanego dalej rozporządzeniem, poprzez błędną interpretację pojęcia "okresu zatrudnienia" wnoszący kasację wyraził pogląd, że na podstawie ustawy z dnia 14 grudnia 1982 r. o zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin (Dz. U. Nr 40, poz. 267 ze zm.) okres nauki w szkole ponadpodstawowej połączony z pracą w gospodarstwie rolnym rodziców jest zatrudnieniem, o którym mowa w § 1 rozporządzenia. Dla uzasadnienia tego poglądu nie przytoczono żadnej argumentacji ani prawnego wyводу.

W myśl przepisu § 1 powołanego rozporządzenia, wskazani w nim pracownicy mogą przejść na wcześniejszą emeryturę bez względu na wiek, jeżeli osiągnęli do dnia rozwiązania stosunku pracy stosowny okres: "zatrudnienia łącznie z okresami równorzędnymi i zaliczalnymi do okresów zatrudnienia". Ponieważ rozporządzenie z dnia 26 stycznia 1990 r. zostało wydane w wykonaniu delegacji ustawowej przewidzianej w przepisie art. 27 ust. 3 ustawy z dnia 14 grudnia 1982 r. o zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin zwanej dalej ustawą o z.e.p., nie ulega wątpliwości, że zakres pojęciowy "okres zatrudnienia" jest, w obu tych aktach normatywnych, tożsamy. Wbrew twierdzeniom kasacji, żaden przepis ustawy o z.e.p. nie pozwala na uznanie okresu nauki w szkole ponadpodstawowej, "łączonej z pracą w gospodarstwie rolnym rodziców", za okres zatrudnienia, równorzędny lub zaliczalny do okresów zatrudnienia, ani też za "pracę w szczególnych warunkach", jak to określono w uzasadnieniu kasacji.

W kasacji zupełnie pominięto okoliczność, że wnioskodawca uzyskał prawo do emerytury wcześniejszej wskutek zaliczenia mu do uprawnień emerytalnych okresu pracy w gospodarstwie rolnym rodziców w latach 1952-1955, na podstawie nieprawdziwego oświadczenia, że w tym czasie nie uczęszczał do szkoły

ponadpodstawowej oraz zakwestionowanych zeznań świadków.

Sąd Najwyższy w całej rozciągłości podziela pogląd wyrażony przez Sąd Wojewódzki - Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Lublinie, zaakceptowany w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku, że pomoc w pracach przy prowadzeniu gospodarstwa rolnego świadczona podczas wakacji przez dziecko uczęszczające do szkoły ponadpodstawowej nie była pracą w gospodarstwie rolnym, w rozumieniu przepisu art. 13¹ ustawy o z.e.p.

Podniesiony w kasacji zarzut naruszenia zaskarżonym wyrokiem przepisu art. 224 § 1 KPC, z uwagi na swą ogólnikowość, nie nadaje się do rozpoznania. Przepis ten ustanawia generalną regułę wskazując kiedy przewodniczący składu orzekającego zamyka rozprawę oraz, że przed jej zamknięciem udziela głosu stronom. W kasacji nie wskazano, w jaki sposób Sąd Apelacyjny naruszył ten przepis oraz jaki to naruszenie miało wpływ na wynik sprawy. Sąd Najwyższy wielokrotnie już wyjaśniał konieczność skonkretyzowania podstawy kasacyjnej wskazanej w przepisie art. 393¹ pkt 2 KPC (por. orzeczenia OSNAPIUS 1997 r. nr 10 poz. 173, nr 14 poz. 250, nr 17 poz. 323), a skład orzekający w niniejszej sprawie podziela pogląd wyrażony w tych orzeczeniach.

Mając powyższe na uwadze, skoro kasacja nie zawiera usprawiedliwionych podstaw Sąd Najwyższy na podstawie art. 393¹² KPC orzekł jak w sentencji wyroku.

=====